

Informace Ministerstva vnitra
Nesprávná praxe obcí při pronájmu stacionárních měřicích zařízení (radarů)
ve vztahu k § 79a zákona o silničním provozu a důsledky z toho plynoucí

1) Smlouvy o pronájmu stacionárního měřicího zařízení (radaru)

Ministerstvo vnitra v rámci své dozorové činnosti nad územní samosprávou řešilo případ, kdy město Varnsdorf, resp. městská policie využívala k měření rychlosti vozidel stacionární měřicí zařízení (radar), které mělo město Varnsdorf pronajato od soukromého subjektu. Město Varnsdorf rozhodlo o uzavření nájemní smlouvy v rozporu se zákonem a Ministerstvo vnitra tak vůči tomuto rozhodnutí přistoupilo k uplatnění dozorových opatření ve smyslu § 124 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obcích“).

Vzhledem k tomu, že velké množství jiných obcí a měst má rovněž od soukromých subjektů pronajatý radar, dovoluje si Ministerstvo vnitra touto cestou upozornit na možná problematická ustanovení nájemních smluv.

Podle § 79a zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o silničním provozu“), platí, že *„za účelem zvýšení bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích je policie a obecní policie oprávněna měřit rychlost vozidel. Obecní policie tuto činnost vykonává výhradně na místech určených policií, přitom postupuje v součinnosti s policií.“* Z judikatury vyplývá závěr (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. dubna 2008, č. j. 1 As 12/2008-67), že měření rychlosti vozidel je součástí celkového dohledu nad bezpečností a plynulostí provozu na pozemních komunikacích a je tedy výkonem veřejné (a to státní) správy; měření rychlosti vozidel na pozemních komunikacích nelze jakožto součást působnosti Policie České republiky a obecní policie při dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích podle zákona o silničním provozu přenést bez zákonného zmocnění na jiný subjekt. Měření rychlosti vozidel tak nesmí provádět soukromý subjekt, k tomuto je oprávněna pouze Policie České republiky či obecní policie.

Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 30. května 2018, č. j. 10 As 107/2018-36, řešil případ, kdy měření rychlosti probíhalo prostřednictvím automatického měřiče rychlosti, přičemž připustil, že instalaci, nastavení a údržbu tohoto zařízení, které jinak užívá obecní policie, mohou provádět i třetí osoby, nicméně tyto třetí osoby nesmějí mít jakýkoliv hmotný zájem na výsledcích měření stacionárního zařízení. Z odůvodnění tohoto rozsudku pak lze zmínit, že v posuzovaném případě měl pronajímatel měřicího zařízení s městem v rámci smlouvy sjednaný způsob odměny za zaznamenaný přestupek, což soud vyhodnotil samo o sobě jako nezákonné, pokud pronajímatel může jakkoli fakticky zasahovat do

měření rychlosti. Soud dále konstatoval, že případné smluvní deklarace v tom smyslu, že pronajímatel nemá žádný vliv na nastavení měřicích zařízení či na průběh správního řízení, nemají na závěr o nezákonnosti popsané participace pronajímatele na měření žádný vliv. Soud naopak zdůraznil, že pronajímatel měl vliv na instalaci software i hardware vybavení a prováděl celkový servis, což zásadním způsobem problematizuje výpovědní hodnotu důkazů shromážděných těmito zařízeními.

Závěr:

- Obec si může od soukromých subjektů pronajmout stacionární měřicí zařízení, nicméně částka placená za pronájem tohoto zařízení nesmí být jakkoli odvozena od výsledků jeho měření.
- Pokud soukromý subjekt provádí vlastní nastavení a údržbu těchto zařízení a zároveň je hmotně zainteresovaný na výsledcích měření, jedná se o porušení ustanovení § 79a zákona o silničním provozu (což byl rovněž případ města Varnsdorf).
- Rozhodnutí příslušného orgánu obce o schválení nájemní smlouvy podléhá dozorové činnosti Ministerstva vnitra.

2) Výzva k uhrazení určené částky a řízení o přestupcích v případě nezákonného pronájmu radaru

Z rozsudku Nejvyššího správního soudu zmíněného v předchozí části (č. j. 10 As 107/2018-36) vyplývá, že není přípustné, aby třetí osoba provádějící instalaci a nastavení stacionárních měřicích zařízení, jakož i údržbu software a hardware těchto zařízení, měla jakýkoliv hmotný zájem na výsledcích měření stacionárního zařízení. Podle Nejvyššího správního soudu nastavení pronájmu tímto způsobem vzbuzuje důvodné pochybnosti o objektivitě přestupkového řízení a zákonnosti získaných důkazů. Z hlediska aplikace těchto závěrů na konkrétní případy je nutno rozlišovat následující situace:

A. Provozovatel obdržel výzvu k uhrazení určené částky

Obecní úřad obce s rozšířenou působností bezodkladně po zjištění nebo oznámení přestupku vyzve provozovatele vozidla, s nímž došlo ke spáchání přestupku, k uhrazení určené částky, pokud jsou splněny zákonem stanovené předpoklady.¹ Přestože se tato částka stanoví ve stejné výši jako pokuta (maximálně

¹ Podle § 125h odst. 1 zákona o silničním provozu *obecní úřad obce s rozšířenou působností bezodkladně po zjištění nebo oznámení přestupku vyzve provozovatele vozidla, s nímž došlo ke spáchání přestupku, k uhrazení určené částky, pokud*
a) jsou splněny podmínky podle § 125f odst. 2,

však ve výši 10 000 Kč), nejedná se v tomto případě o pokutu v pravém slova smyslu, neboť v případě uhrazení určené částky obecní úřad obce s rozšířenou působností věc odloží, aniž by vydával rozhodnutí, kterým by vyslovil vinu za spáchání přestupku a uložil správní trest.

Rozhodnutí, zda vyhovět výzvě k uhrazení určené částky, je plně na uvážení provozovatele vozidla, který ji obdržel. Při rozhodování o tom, zda takovou částku uhradit, přitom provozovatel vozidla zpravidla zvažuje, jaký výsledek lze očekávat v případě, že obecní úřad obce s rozšířenou působností zahájí řízení o přestupku provozovatele vozidla. V případě, že má provozovatel vozidla za to, že přestupek nespáchal, respektive se domnívá, že se obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností nepodaří jeho vinu prokázat s ohledem na nedostatek průkazných důkazů, pak zpravidla určenou částku neuhradí a své námitky vznesou v řízení o přestupku provozovatele vozidla.

Pro úplnost lze uvést, že neuhradí-li provozovatel vozidla určenou částku, může obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, který jej vyzval k uhrazení určené částky, písemně sdělit údaje o totožnosti řidiče vozidla v době spáchání přestupku. Obecní úřad obce s rozšířenou působností může následně zahájit řízení o přestupku s tímto řidičem (nikoliv tedy s provozovatelem vozidla), nicméně i ten bude moci zpochybnit vypovídací hodnotu důkazů získaných měřením rychlosti.

B. Provozovatel uhradil určenou částku na základě obdržené výzvy

Uhrazení určené částky na základě výzvy podle zákona o silničním provozu se v určitých ohledech podobá podpisu příkazového bloku na pokutu, ovšem s tou výhradou, že v případě určené částky podle zákona o silničním provozu není na rozdíl od příkazového bloku vyslovena vina za přestupek a není uložen správní trest, nýbrž věc je po uhrazení částky odložena.

V případě blokového řízení přitom správní soudy již v minulosti dovodily, že podpisem bloku se obviněný z přestupku připravuje o možnost relevantně namítnout,

b) totožnost řidiče vozidla není známa nebo není zřejmá z podkladu pro zahájení řízení o přestupku a c) porušení je možné projednat uložením pokuty příkazem na místě.

Podle § 125f odst. 2 zákona o silničním provozu provozovatel vozidla za přestupek odpovídá, pokud a) porušení pravidel bylo zjištěno prostřednictvím automatizovaného technického prostředku používaného bez obsluhy při dohledu na bezpečnost provozu na pozemních komunikacích nebo se jedná o neoprávněné zastavení nebo stání,

b) porušení povinností řidiče nebo pravidel provozu na pozemních komunikacích vykazuje znaky přestupku podle tohoto zákona a

c) porušení pravidel nemá za následek dopravní nehodu.

že měření rychlosti bylo provedeno nezákonně.² Obdobně lze proto i v případě výzvy k uhrazení určené částky podle zákona o silničním provozu dovodit, že pokud provozovatel vozidla určenou částku dobrovolně uhradí, potvrdí tím, že při užití vozidla na pozemní komunikaci nebyly dodržovány povinnosti řidiče a pravidla provozu na pozemních komunikacích, jinými slovy akceptuje skutková zjištění uvedená ve výzvě, a připravuje se tak o možnost namítat, že měření rychlosti bylo provedeno nezákonně, respektive že nebylo průkazné.

C. Provozovatel neuhradil určenou částku a bylo zahájeno řízení o přestupku provozovatele

Z judikatury Nejvyššího správního soudu lze dovodit, že v řízení o přestupku nebude k prokázání viny postačovat výsledek měření získaný ze zařízení, jehož instalaci a nastavení, jakož i jeho údržbu software a hardware, zajišťovala třetí osoba mající jakýkoliv hmotný zájem na výsledcích měření. Nedostatek důkazů pak zpravidla povede k zastavení řízení o přestupku.

V případě, že by správní orgán přesto vydal rozhodnutí, kterým by obviněného uznal vinným ze spáchání přestupku na základě neprůkazných důkazů, vystavoval by se riziku, že jeho rozhodnutí bude zrušeno na základě odvolání obviněného z přestupku. Pokud by nadřízený správní orgán odvolání obviněného z přestupku zamítl, mohl by se obviněný z přestupku bránit žalobou ke správnímu soudu, přičemž rozhodnutí správních soudů nasvědčují tomu, že taková žaloba by byla úspěšná.

Závěr:

- Rozhodnutí, zda vyhovět výzvě k uhrazení určené částky, je plně na uvážení provozovatele vozidla, který ji obdržel.
- V případě uhrazení určené částky je věc odložena a obviněný se tak připravuje o možnost namítat, že měření rychlosti bylo provedeno v rozporu se zákonem.
- Pokud soukromý subjekt provádí vlastní nastavení a údržbu těchto zařízení a zároveň je hmotně zainteresovaný na výsledcích měření, pak výsledky měření nejsou dostatečným podkladem pro uznání obviněného vinným ze spáchání přestupku.

Zpracoval odbor veřejné správy, dozoru a kontroly
a odbor legislativy a koordinace předpisů

V Praze dne 6. března 2019

² V této souvislosti lze odkázat například na rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 29. května 2018, č. j. 46 A 84/2016 – 73.